

ELŐFIZETES:
Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyitókér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Magyarország apostoli királya és a pápaválasztás.

Budapest, 1894. szept. 21.

(P. C.) Magyarországnak csak becsületére válik, hogy oly kiválóan hazafias és tudós magyar egyházfőjedelem, mint Samassa érsek, abban a nemzetközi tekintetben oly felette fontos kérdésben felszólalt, hogy a jövő konklávéban, illetve az esetleges pápaválasztás körül Ausztria-Magyarország állami érdekeinek, de főleg Magyarország koronás apostoli királya jogainak álláspontja mint juttattassék érvényre.

Ha a kérdés e pillanatban nem is aktuális, de hogy már a legközelebbi jövőben aktuális lehet, azt el kell ismerni.

Mint a „Correspondance de Pest“ nek Rómából, előkelő helyről távirati uton jelentik, a Vatikánál akkreditált egész diplomáciai testületben és a római biborosok kollégiumában is feltűnést és mély érdeklődést keltettek a magyar érsek nyilatkozatai. Samassa újra bebizonyította nyilatkozatával, hogy a magyar püspökök a legösszefogottabb vallásosság mellett a legnagyobb hazafiai hűséget tanúsítják a magyar állam jogainak megővésében és védelmében.

Ebben a minden előítéletől ment értelemben a legnagyobb dicsőre méltó államférfiúi előrelátással utalt Samassa érsek arra, hogy diplomáciai munkának már ma kell azzal foglalkoznia, hogy előkészületeket tegyen egy új pápaválasztás eshetőségére a „jus exclusivae“ használatát illetőleg.

Ez a jus exclusivae, vagyis az a jog, mely szerint a pápává leendő megválasztásra kilátásba helyezett kardinális szemben a választás előtt veto emelhető, — állami szempontból igen értékes privilégiuma és előjoga a katolikus egyház egyik leghűbb fiának, Magyarországnak apostoli királyának. Magyarországnak és a monarchia másik államának állami érdekeire ez a jog nagy fontossággal bír. Ausztriának és Magyarországnak az összes más vallásbeli állampolgáraival szemben a katolikus vallású állampolgárok nagy többségben vannak, és pedig jóval nagyobb többségben, mint bármely más európai államban.

Magyarország tehát apostoli királyának ebben az előjogában a legitim befolyásnak egy gyakorlati politikai eszközével bír arra, hogy a kato-

likus egyháznak egy békés érzelmű fejének megválasztását előmozdítsa.

Oly pápának a megválasztását értjük, aki őszintén táplálja azt a kívánságot, hogy Ausztriával és Magyarországgal és mind a két állam kormányával békés és valóban barátságos viszonyt tartson fenn.

E jog használata tehát közvetlen és közvetve hozzájárulhat a belső béke fentartásához és megerősítéséhez és Európa összes népei közt a béke megszilárdulásához.

Magyar politikai körökben tehát megelégedéssel, sőt hazafias büszkeséggel kell fogadni, hogy éppen magyar katolikus egyházfőjedelem, Samassa József egri érsek volt az, aki az európai békepolitikanak ezt az igazán keresztényi és államférfiúi álláspontját ebben a delikát kérdésben érvényre juttatta. Nyilatkozataiban az állam joga és érdeke oly loyális módon van hangsúlyozva, hogy dacára Olaszországnak a Vatikánnal fenforgó differenciájának, a hármasszövetségnek a békére hasznos volta egy magyar érsek részéről találkozik elismeréssel.

Samassa érsek ur öccsellencsiájával ezel nemcsak saját magyar hazája állami érdekeinek teszi a legnagyobb szolgálatokat, hanem a katolikus egyház legmagasabb és maradandó érdekeinek is a legnagyobb mértékben használ.

Igen helyesen mondja a tudós érsek a jövő pápaválasztás megítélésére vonatkozólag, hogy a pápaság egyházi intézmény, de van állami fontossága is. Ez a két szempont szükséges a pápa állásának megítéléséhez. E szempontok mellett kell a leendő pápa megválasztásának is megtörténni. A pápaválasztásban résztvevő biborosokat az Isten kétségtelenül fel fogja világosítani és megfogja nekik engedni, hogy megtalálják az egyház méltó fejét. De a nagyhatalmak versenyeznek, hogy a nekik leginkább tetsző kardinális nyerje el a tiarát.

Samassa érsek legfontosabb, az államférfiúi, diplomáciai bölcseséget leginkább bizonyító nyilatkozata ama szavaiban van, melyek Európa minden kormányánál bizonynyal élénk helyeslésre fognak találni: hogy a pápa ma fenséges hivatása közepett sokkal magasabban áll, mint akkor, mikor még koronákat osztogattott.

A magyar egyházfőjedelemnek e szavai, a

kinék nézetében a többi püspökök közül is leg-többen osztoznak, bizonyítják, hogy Európa leg-buzgóbb katolikus püspökei sem ápolják többé azt a kívánságot, hogy véres háborúk, fegyveres hatalom és európai bonyodalmak által a természetlen harcot a szentszék világi hatalmáért újra felvegyék.

Ép ily megnyugtató Kálnoky gróf ama nyilatkozata, hogy Samassa érsek kívánatainak megfelelően és azokkal összhangban, melyeket a magyar delegáció, vagyis a magyar parlament összességének kifolyása, és az egész magyar parlament is jóvá fog hagyni, — ama tradíciók és Magyarország apostoli királyának és Ausztria császáranak ama jogai, melyek ő felségének és a monarchiának legitím befolyást engednek a pápaválasztásra, jövőre is a fenforgó körülményekhez képest érvényre lesznek juttatva.

A zombori Tóth Kálmán-kör estéje.

A zombori Tóth Kálmán-kör vasárnap, szeptember hó 23-án, ismét egy irodalmi és művészeti estét rendezett, ezuttal a Vadaskürt emeleti helyiségeiben.

Szép és előkelő közönség hallgatta végig az est előkelő programját, élénk bizonyítékul annak, hogy milyen rokonszenves a város közönsége körében ez a fiatal, életre való egyesület.

Bármikor, bármily cím alatt is rendeztek eddig hangversenyt Zomborban, mindenkor az elismerés és dícséret hangján emlékeztünk meg arról, mert közönségünkben kiváló műterek vannak, a kik az ilyen alkalomok mindig készen állottak, hogy istenadta tehetségükkel és jeles képzettségükkel emléjék az est élvezetét. De olyan kiválóan művészi és előkelő programmal, mint a milyen a vasárnap volt, még aligha rendeztek valaha Zomborban hangversenyt. A közönségre valóban meglepő volt minden pontja, úgy, hogy zúgó, lelkes tapsokkal adott kifejezést elismerésének minden egyes darab után.

Bevezetésül a férfiak olasz népdalokat mutatott be, Gaál Ferencnek, a szabadkai zenede igazgatójának s a zombori Tóth Kálmán-kör disztagjának átírtaiban.

Utána vármegyénk neves írója, a zamatos humoráról is megiszerte ismert Csupor Gyula, palánki főszolgabíró, olvasta föl a „Tengeren“ c. rajzát. Azt a nyüzsgő, eleven és vig életet festi rajzában, a mely a Fiuméből Velencébe indult hajó fődélnet a kiránduló magyar tüzoltók között uralkodott.

Olyan hűen sikerült bemutatnia a jökedvű hazafiai mozgalmat és mulatságos kirándulását, hogy szinte magunk előtt láttuk a sok, cifra egyenruhás, nyughatatlan

A „BÁCSKA“ tárcája.

Őszi hangulat.

Megáshatjátok már a siri gödröt, —
A természet nagyon, nagyon beteg;
Pár óra még, és hant borul vejá,
Hogy átálmódjék egy jobb életet;
Álmódjék új madárdalos tavaszról,
Mídon majd ismét felvirul a rét,
Mídon a langyos nyári napsugárban
Lágy szellő ázi a himes lepet.

Megáshatjátok már a siri gödröt...
Lágy hangzat szűz a tiszta légen át;
Nem halljátok lélekharangként csengni
A vándormadarak búcsúadalt?
Ott szállnak fém a kéltő ég azúrján,
Daluk hangját csak alig hallhatod. —
Elszállnak messze, idegen hazába —
Talán szebb, boldogabb élet van ott?!

Megáshatjátok már a siri gödröt...
Verőfényes bár néha még a nap. —
Bágyadt világ az, nincs meleg sugára...
— Mosoly, mely haldokló ajkán fakad —
S a földnek, mintha volna még reménye,
Vergődő keble néha feldobog:
Készt virágot nyit ki — hervadásnak,
A mely felett síró szellő zokog.

Letarlott erdőn pusztán áll a törzsök —
— Anya, kit elhagyának gyermekei, —
Koronáján a szél hárfázza játszik,
Hürok helyett tar ágát rezgeti.
S hogy hallgatója legyen bús dalának,
Ki megbírálja darva hangjait, —
Küldt fatörzsön komolyan, mogorván
Egy lomha varjúpár tollázkodik.

Munkás bogár száll bágyadt napsugárban
Fátyolt szöve fehérét, fényesét;

Felkesíti gondosan, vigyázva
A haldokló beteg természetet.
Mennyegző lészen, szomorú menyegző,
Oly szomorú, mint hogyha volna gyász:
A virulást arájúlt köszönti
Könnyörtelen enyészett, hercédás.

És alkonyul, a nap letűn az égről,
— Egyszerre csendes, néma este lett —
Gyászfátyolul borít síró szemére
Komor, borongó terhes fellegel.
Csillag támad, egyikre jó a másik,
De fényben mégsem ég a láthatár, —
Mint hogyha félne tén a tisztulástól,
Csak néha csillanik fel egy csillag.

S a csendes estén, mintha szinte sírna —
Édes, lágy hangja oly szívig ható —
Mint tő tákrén szellőtől űzött hullám
Távolból rezg egy-egy furulya szó:
Az is elhallgat, tán, ki fújja, tudja,
Hogy egy nagy gyász csendjét zavarta meg;
S csend lesz a messze, messze pusztaságon...
Nyugodjál hát te vergődő beteg!

És állok némán, állok meghatottan,
Tekintetem a végtelenbe vesz, —
És látva szép virányim pusztulását,
Szembenem elnyomott könyvespp rezeg,
Mint gyermekét holt édes anyja sírján,
Elfog egy mondhatatlan fájdalom,
És fájó lelkek balgatag reménygel
— Jövő feltámadással bizatom.

Latinovits Stanci.

KÉPEK A BOSZNIAI ÉLETBŐL.

Írta: Del Toré.

XIII.

Mídon már a fegyverek beszéde is megtörtént s
ezzel minden terhesebb dolgot lerázunk a nyakunkról,

Bihács nem épen aszfaltos járdán vagy az Unna iszapos partján sétálgattuk el a napokat a reggeli ébredéstől az esti takarodóig, mi, tekintettel a háborus időre, már nyolc órákor megfuvattot. Takarodó után rendesen betértünk a kvártélyainkba, mert kimaradni csak engedélyvel (Er-laubnisschein), vagy mint a baka mondja: „alámísszal“ lehetett, és a pislogó mécs mellett keményen vagdaltuk egymás fejéhez a „filkókat“, de csak kártyalapokon vagy elmerengve nagyokat néztünk a sötét éjszakába, melynek egyhanguságát minden negyedórában megzavarta a vár esüésán álló őrszem félelmetes „kverausz“ kurjantása.

Ha valaki ezt a kurjantást kottára szedhette volna, egy Wagner-indulóval most több lenne a világon.

Megesett azonban, hogy a „lénungos“ napokon egy kis „csöndes“ is járta titokban és hogy vígabbán szóljon a „csöndes“, hát néhány „klázi“ is leöntödt a garaton, mivel hogy hát: borban van az igazság a bakánál is.

Egy este, mídon már mindannyian szunyadni tér-tünk, valamelyik kurázsissabb „imposzor“ engedély nélkül takarodó után tért haza. Kicsit be volt „asszekurálva“, hát bátrabbnak érezte magát, mint egyébkör. Amint bak-tatott hazafelé, az uton talált egy gazdátlan kecske-bakot. Gondolta magában: nem hagyja a börtét szarazon elvinni. Jó lesz az a „eugskommandansnak“ engedtelő aldozatul a kimaradásért. A kecske-paprikás nem épen megvetendő dolog. Nagynehezen megfogta hát és maga előtt tölta, mert a bak egy kicsit rökönysködött. Nem tanulta még meg a „szubordinációt.“

Utközben azonban véletlenül összetalálkozott az „inspekeios“ tisztel. Ez rákiáltott:

— Mit keres maga ilyenkor az utcán? . . .
— Jelentem alásan, hogy egy „aristancot“ fogtam, mert takarodó után kimaradt. Most viszem a kaszányába, hogy holnap „lepoltra“ állithassuk.

A tiszt látta a baka kedélyes állapotát, de azt is, hogy az „aristancnak“ szarvai vannak, egy nagyot nevetett hát ezen a jó ötleten és szó nélkül tovább ment.

A baka fölcipelte a kecskét a házba és a nyitott ajtón közénk eresztette. Ez, nyilván, mert nem volt hozzá-szokva az éjjeli zenéhez, amelyet a hortyogó bakák produkáltak, kinjában elkezdett a hasunkon táncolni és félel-

tüzlőt, a mint a hajófedelzetén egyre újabb és újabb csoportokba verődve folyik közöttük a vig diskurzus meg a kvaterka és uralkodik fölöttük a fesztelen jókedv. Maga a rajz előadása is tele van mosolykeltő józini élekkel. A jeles dolgozatot különben lapunk mai száma már hozza.

Dalmay Pálné urnó lépett utána a pódiumra. Massé „Jeanett menyegzője” c. dalművéből két igen szép részletet mutatott be. Közönségünk ismeri már Dalmay Pálné gyönyörű, kellemes hangját és ezért most is a legnagyobb érdeklődéssel várta a föllépését és az ezáltal nyújtott valóban ritka művelzetért hosszautartó viharos tapsokkal jutalmazta. A szünni nem akaró tapsokra egy szép népdallal felelt Dalmayné urnó.

Következett Mendelsóhn B. „Trio D. moll”-ja. Előadták zongorán dr. Horvath Ákos, hegedűn Buresch Jenő és gordonkán Paul Kálmán. A jeles zenészek kiváló játéka is nagy tetszettel részesült. Ritka hangversenyen hallhat az ember ily művészi előadást műkedvelőktől.

Jeszzenszky Jolán k. a. előadta azután a „Férjhez menjek?” c. monologot. Első debüje volt ez a kisasszonynak. A ki úgy mozgott ott a pódiumon, akár csak a színiakademiát végzett fiatal naiva. Kedves elevenséggel és természetes közvetlenséggel adta elő a esinos jelenetet, a melynek egyik-másik részletébe némi hangulatos is csopogtatott. Szóval pompás szavalt volt a kisasszony előadása és a mi fő sikerült — első debü.

Lázár Kálmán kir. albiró párját ritkító baritonját mutatta be azután a közönségnek. Oly erős és tisztán csengő hang az, hogy az ország legelső színpadjain kitűnően megállta helyét. Papp Zoltánnak „Angyal kellett” és Kulifly Izabellának „Pasztorfi” c. dalat adta elő mély érzéssel. A szünni nem akaró tapsokra elenekelte Papp Zoltánnak „Iszogatok, dalogatok” c. kedves népdalát is.

Trencsényi Károly költeményeiből olvasott föl. Csinos, hangulatteljes dalok azok és a költő meleg közvetlenséggel adta elő azokat.

A kör vegyes kar-ja végezetül a Verdi Traviata c. dalművéből vett „Cigányok dal-át” énekelte el.

Kissé hosszú volt a program, de — ismételjük — olyan kiváló művelzetet nyújtott, a milyen vidéki hangversenyeken ritkán jut a közönségnek osztályrésztül.

A nagy terem atalalkult táncsteremé és járták az ifjak lelkesen, fáradhatlanul.

TENGEREN.

Rajz.

(Felolvasta a zombori Tóth Kálmán-kör e hó 23-iki estélyén a szerző.)

Mikor a hírneves Cattaró 500 tüzlőtől terhelve, eltávolodni kezdett a parttól, valamennyien, a kik a földelzetre juthattunk, lelkesült éljenekkel vettünk bucsút édes hazánk határaitól.

Fajdalom! a ránk meredező hegyek tompa visszhangján kívül senki sem viszonzta riadalmas szózatunkat.

A lassan tovalibegő hajót, szótalanul, bémész kíváncsisággal kísérték szemekkel a kikötő munkásai, a lassan összeverődött hajósok, halászkok, bordárosok, targoncasok, pesztonkák, szakácsok, perces inasok, népség, katonaság, néma csoportozat.

Csak az érzékeny szívű szobaleányok lengették utánunk törő ruháikat a paloták nyitott ablakaiból s azontul senki sem törődött velünk.

A derek signorok, ez idő alatt, boldog lelki nyugalmommal szöttek tovább reggeli szejid álmaikat s bagytak beintüket, minden „isten hozzád” nélkül, megindulni a tenger egykori hatalmas királynője, a bűbajos Velence felé...

Lassankint elmaradoztak a fehérlő kőpartok, a jobbról-balról bólogató árboeos hajók, a zubogó gőzöskék, a lomban tovaánszorgó birkák, a repülő sarkak, az össze-vissza futkosó csónokok...

A reggeli párazat szürkés fátyola nyomról-nyomra elfedte előlünk az emlékezetes várost, melynek diszes terein és utcáin, 3 álló napig verejtékező homlokkal paradéztunk fel s ala s élveztünk illatterhes, vérszongató ölelben dédelgett polgársainkunk páratlan vendég-szeretetét — saját költésünkön...

mében jobbra is, balra is nagyokat bökött a szarvaival. Csillagó szemei meg úgy fényeltek a sötétben, mint egy megvadult ördög.

Egy pár pillanat alatt valamennyien talpon álltunk, hogy az ismeretlen jövevényt lekasaboljuk. Epen a bajonettek után nyultunk, hogy szikrázó szemektől kiszurjuk, midőn kívülről nagy hahota között megszólalt a „makutyi” legény borizú hangja:

— Ha... ha... ha... nem „kék” annak „Sturm”... nem menyecske csak egy kecske!

Erre osztán mi is habotára fakadtunk, de a vig cimborát „turpisságért” egy kicsit „megkelteltük”, hogy néha-napján emlékezzék vissza „kriegszkammeradjaira” is.

Ilyen és ehhez hasonló baka-stikliknek szeri-száma nem volt. De ha ezeket mind le akarám írni, a szedőgyerek felmondaná a szolgálatot. Inkább másba fogok hát.

Október vége felé egy „transportot” vezettem Ottocésásba, amely horvát falu jó távol esik Biháestől. Volt vagy 24 ember a kezemre bízva, de köztük egészségeset lámpával sem lehetett volna találni; mind „marodi” és „spitelér” volt. Biháestban a kórház már szűknek bizonyult, azért is az ottocésási ispotályba szállították. Az utat 3 nap alatt tettük meg, nem azért, mintha azt Biháestől Ottocésásig két nap alatt meg nem lehetett volna tenni, hanem mert a jó horvátok „maeska-lovai” két lépést tettek előre, hármat meg hátrafelé a göröngyös hegyi utakon és minden pillanatban attól kellett tartanunk, hogy doogó szekerekkel kirázzák a lelkünket. Inkább hat esatát vívtam volna meg egy turban, mintsem hogy ilyen tortúrát keressük meg. Ez meg a legkönnyebb gonosz-tevőt is töredelmes vallomásra bírta volna. Kár, hogy ezt a spanyolok nem tudták, különben az inkvizícionál felhasználták volna.

Utunk odafelé minden keserűség dacára is jól ütött ki; sokan voltak, hát sokat tudtunk beszélni. A nappalokat elanekdotáztuk, az éjeleket meg elkartyáztuk a „nagy koresmáknak” nevezett kis putrikban (32 levelű bibliai mindig hordott a baka magával), mert olyan hely, ahová a fejünket lehajthattuk volna, nem volt az egész horvát „paradiesomban”.

Adio! Isten veled Szent István koronájának legdrágább gyöngye, szépséges Fiume, isten veled! Mind a vizig szárazon.

Haragosan dohogva fordultam el én is az utánunk kémelő világitó torony karsu oszlopától, midőn hirtelen csudalatos fény vakította el révedező szememet.

A felhőfoszlányok alól, egész váratlanul, teljes pompájában, kibukkant a nap. Olyan káprázatos ragyogás támadt egyszerre a szemhatáron, a minőt portengerhez szokott alföldi ember még álában sem látott. Sugárzott, csillogott, tündökölt körülöttünk minden. A Quarneró kék zománcos tükörre gyémánt sugarakat vetett, a Monte Maggiore havas feje ezüst csillámokat szórt s a felvert hullámok tajtékos gerincein sziporkáztak a szétporlott vízesőpek... A földelzetén rajzó tüzlőtökön ragyogtak az arany-ezüst s rézveretű sisakok, a gallérok, a zsinórok, a gombok, a kardok, a balták... S hogy a színek játéka még érdekesebbé varázsolja a képet: csillogtak-villogtak a napvilágra került s a tüzlőtök kezeiben tartott vagy magasra emelt százfele ivóedények is...

Ekkor vettem csak észre, hogy az én elbusult bajtársaim mind a szörnű tengeri betegség ellen védekeznek s gonosz előérzetektől szorongatva a természet szépségei iránt elvesztették minden érzéküket.

Az elindulás után alig volt egyetlenegy tüzlőt, a ki gyögyeseppeket ne áhított s elő ne szedte volna a jó eleve beszerzett italok valamelyikét, lett légyen az bármi néven nevezendő vagy nemzetiségű cognac, rum, liqueur, szilvórium, borovicška, törköly, kukorica pálinka, fehér, siller avagy vörös bor, az aszútól kezdve le egész — a csigéig.

Senki sem törődött az aranyfényben uszó Veglia sziget sajtáságos bájával, senki sem bánta meg a Cherso ködbe foszó sikláját. Elmaradhattak bizvást Istria magasó berei s a csipkés Karszthegyek. Részvétenlül surrantunk el a festői partok mellett s nem keltettek érdeklődést még a gyönyörű Abbazia tünderketei s ligetei sem, a honnet élénk rezdüléssel integettek felénk a cyprusok, a borostyánok, a babérfák s küldözgették hozzánk balsamos illatukat a cédrusok... — Gondold meg és igyál!

A táskákból és zsebekből egymásután előkerültek a legnagyobb művészi furaanggal kieszelt csudalatosabbnalcsudalatosabb ivóedények. Voltak ott golyonyaku, tömzsi vállbaszakadt, laposra nyomott, négyzetletű, füles és fületlen füvek, arany-ezüst kupakkal fedett, sodronyhalozattal körülfont, csillagos és csillagtalan, papircimkékkel körülraggatott, hosszonyaku palackok; kecske borbé öltöztetett, nemzeti színű börrózsakkal díszített, kerekded kulacsok; aegyptusi hierogliphákra valló, furcsa akom bakomokkal kicifrázott, potrohós kobakok; kajla labu, terpedt agyagbutykosok, nagyfüllű korsók, szertelen dugókkal elzárt apró flaskók, sőt még a régi garasos mértékhez idomított száktorku fityók is...

A hun-magyar testvérnépek s a nagy germán és szláv törzsek hősi maradekai, nemcsak hogy olyatén képen, mint a Noé birkájában összekertült teremtmények — békésen megfértek egymás mellett, hanem példás egyetértésnek örvendő, buzgón kínálhattak egymást a különféle színű és fajtájú szíverősítővel s messze limbáloztunk még a nyilt Adriától, midőn megszámlálhatlan nedves torok már is rágyújtott arra a szép megüditő magyar dalra:

„Messze jártam, másutt is volt jó dolgom: De a szívem csak azt mondja jobb otthon...”

Az egyszer egy huron pendültünk valamennyien. Együtt daloltak velünk, barátilag összeülekezve: a szászok, a borvátok, a szerbek, a rusnyákok, a totók, sőt még az oláhok is, a kiket azonban a békesség kedveért sohasem mulasztottunk el következetesen románoknak szólítani.

A kölesönös ismerkedés rövid órája alatt, őszintén bevallom, én is legkevésbé egy tucat aranygalléros főparancsnokkal trittemem te-tu palackot (mert pohárról szó sem volt) notandum bene mitem valogatva a rámkészintőt nedűben, majd édes, majd keserű, de kivétel nélkül, torokgyilkos folyadékkal...

Hanem azért osztatlan elismerést szereztem a bácskai virtusnak. Mi volt az akkor mind a vármegyei alkotmányos praxisban borkövel kibélelt hazafiai gyomornak!

Erdők, hegyek váltakoztak az utban unalmas egyhangúsággal. A kavicsos úr rozsdavörös porát pedig, mely olyan volt, mintha „cimetel” lett volna behintve, a dühöngő orkán úgy vagdosta szemünk közé, hogy majdnem belevakultunk. Arról nem is szólok, hogy mekkora adag „pilulákat” nyelt el a száraz torkunk, ebből a porfellegből.

Ez a dühöngő orkán előhírnöke volt egy óriási hófúvatagnak, mely másnap beújtja az utakat, s eiborította az egész vidéket. Bizony céltalanul járt a szűgyig érő hóban a szürke is, fakó is!...

Szinte megkönnyebbült a lelkünk, mikor megpillantottuk Ottocésásnak vörösréz tornyát.

Itt átadtam a „transportot”, magam pedig vagy két óra hosszágig megpihentem, s azután ismét útnak indultam vissza Biháestba.

Ha visszagondolok erre az útra, még most is borzalom fogja el egész testemet. Egyedül, ismeretlen vidéken, járattal utakon, óriási hóviharok között, ordító farkasok tanyájában: rémséges erdőkön keresztül egy idegen rablókinésű horvát focsissal, — kinek a nyelvét sem igen érttem, — utazni, — valóban gondolatnak is iirtóztató! Hát még megtenni!... Es megtettem, mert a kötelességem parancsolta.

Más a helyzetemben talán megszőkött volna.

A zivatar nem csak el nem állt, de mind sürűbb és nagyobb pelyhekben hullott alá a hó, mintha csak az ítélet napja következett volna. Már egészen ránk sötétedett, a hegyekről legördülő hólavínak pedig minduntalan eltemetéssel fenyegették bennünket. Az apró lovak ereje is teljesen kimerült és a pattogó ostor dacára is minden lépésre megállottak az otromba szánnal. Nagy nehezen eljutottunk egy dűledező hegyi esárdához. Itt azt mondta a kocsisom:

— Uram! veszedelmes hely ugyan ez, de ha a szabad ég alatt nem akar megfagyni, itt kell hálunk... Ilyen vak sötétségben és ilyen óriási hófúvatokban nem mehetünk tovább; a lovak sem bírják már.

Belényugodtam a sorsomba és meghajlottam a vad természet parancsoló veszélye előtt. Csak a fegyveremet hoztam rendbe, mert a esárda nagyon hangosnak tetszett

Összeségesen véve csak egy kis északibó köd gyülemlött össze fejem bográcsában, melytől hideg verejtékesőpek leptek el izzó homlokomat s valami kifejezhetetlen kejes bizsergés futkosott fel s alá duzzadozó ereimben, melytől álmatag szemeim lassankint lecsukódní vágytak: ámdé a bácskai büszkeség legyőzte gyöngeségemet...

Odatámaszkodtam a legközelebbi árboefához s gondolat nélkül bámultam a soha nem látott titokzatos tenger, megkapó szépségeit. Az üdítő, sós levegő épen úgy hatott lüktető balánfékaimra, mint tikkadt növényre a lehulló harmat. A körülrepedő szellő érezette velem a jószágos anyatermeszt áldott kezének lágy simogatását.

Fenn, a magasban, a felhőden menyboltozat azürkéje tündökölt s lenn a tenger sima tükörlapján játszadoztak a csillogó napsugarak. A partok közelében, mint a szétfolyó smaragd fénylett a kristály tiszta víz beljebb olvasztott aranyáradatban össze torlóda zsongott, míg helyenkint, a hol átsuhantak felette a mozgó árnyak, mint a szürke ólom, úgy terült el, mozdulatlanul...

Egészen átengedtem magamat annak a gyönyörnek, melyet a rámosolygó tenger látása gerjesztett hevülő lelkemben, midőn a hátam mögött tamadt zajongás másfele terelte figyelmemet.

A mint merengésemből felriadva visszafordultam, döbbenve vettem észre, hogy mintegy 40—50 felpuskaporozott tüzlőt, lángoló szemekkel, hadonázva vesz körül egy magas, szikár alakot, a kinek tarhomlokát kiverte az izzadság s a ki fehérpöttyös kék zubbonyában épen olyan formán gesztikulál, mint falusi szünpadokon a lefőzött vándor intrikus szokott.

Közelebb férközve, nagy bálumatomra felismertem e szánandó alakban a tüzlőtől intézményünk egyik büszkeségét, az új karádi főparancsnokot — Kanyargó Ottmárt, a ki megérkezésünk napján, a szerenádnál oly világra szóló magyar dikciót vagott ki az olasz podestának, hogy a lobogó faklyák mind a körünk hegyére egtek a beszed végeig.

Uram fia, mi történetet itt? Megfeszített figyelemmel hallgatózom a lazadók által fennhangoztatott kifőrésekre s fájdalom! — csakhamar bekellett ismerem, hogy nem közönséges homály esett tisztán ragyogó tüzlőtől cimertnkre.

— Ez gyalázat! kiáltott fel Matkó Józsi, a szóntai népbarát prókator s kegyetlenül megrázta a jobbáiban tartott testvéltől cubakot.

— Istenelenség! — toldotta meg atopolyfalvi csudadoktor s őt águ tollkését szemkáprázatólag villogtatta a levegőben.

Példátlan vakmerőség! visitotta a cérnaszálszöngő balművész s nagyot húzott a kezében levő málnaszörpös füvegén.

— Csufság! aljasság! dörögte a balmaznyvárosi aljegyző, kivéren makrapapájából a keserű bagót.

— Urrraim!... kérem... eszedet kezeit tördelve vádolt s apró, szürös szeméit rivafakasztó elérékenyüléssel jártatta körül az örvénylő sokaságon.

— Halljak a védelmet!

Olyan dobhártyalyukasztó rikkantással vágtam közbe, hogy az egész vértiszomjazó tömegnek torkan akadt a szó.

— Halljuk! halljuk!

Kanyargó Ottmár bálás pillantást vetett reám s hirtelen kiegyenesedve komor, érdes hangon megszólalt:

— Uram! tisztelt magyarok, kedves bajtársaim! Igaz hazafiak voltok őseim, én sem vagyok egyéb. Nem születtem en gaz árulónak. Sohasem tudtam, hogy hazánk gyöngye, Fiume is galád ellenségeket rejtsen magában, akik törbe csalják a gondtalan magyart s engemet is megcsufoljanak. Mert ne higgyék, édes atyámfiai, hogy én ezt a diszkardot onnét hozom ujkarádi házamból: ezt itt vásároltam Fiumében, egy gézeuguz germánizáltortól, aki jó pénzért nyakamba szöta az én otthonfelejtett kardom helyett. Kinek jutott volna eszébe, hogy nekem, Kanyargó Ottomárnak egy olyan fegyvert adjon a kezébe a német, a melyre ne Ő. T., hanem F. F. bötü legyen kiverve? Ilyent én még álomban se hittem volna. Most itt állok az igaz hazafiatlansággal vádolva, de dobjanak bár követ reám érdemes tüzlőtpajtásaim, az ártatlan háraánya, én végvonalasomban is csak azt fogom kiáltani — éljen a baza!

elöttem. Ez volt most az egyedüli társam, a kiben hittem, biztam és reméltem...

Mialatt a kocsis kifogta a fáradt lovakat, dörögött még valamit a fogai között. Nem értettem a szavait tisztán, megkérdeztem hát, hogy mit mondott.

— Uram! én nem vagyok babonás ember, de azt hiszem, hogy megölték valakit, vagy megölte magát valaki: az hozta ezt a cudar rossz időt!

Erre osztán nekem is mindjárt eszembe jutott a költő mondása: „Megölte magát valaki: az hozta ezt a rossz időt, fúj a szél, táncol a tányér a borbélyműhelyek előtt”...

Hogy megölte-e magát valaki vagy nem, arra kevés gondom volt, de hogy a szél úgy sivitott, mint egy dühös oroszlan és hogy a tányérok helyett a esárdában vad orgiákat ülő haramiak eszeveszett táncot jártak a „gúzslíca” siketítő hangjai mellett, az már szeget ütött a fejembe, de nagyot.

Mikor beléptem az „ivóba”, fölhagytak a táncol ezek a ziványok és olyan vad tekintetet vetettek rám, mintha az apjakat gyilkoltam volna meg. Mindegyikük övében ott fénygett néhány pisztoly, a puskáik meg a sarokban álltak. En adtam a „bátort”, pedig bizony meghült bennem egy kissé a vér, és „szép jó estét” kívánva, kértem a esárdásnétól, a ki nem épen megvetendő horvát dáma volt, egy kis vacsorát és éjjeli szállást, a hol meghúzhatnám magamat.

A banditák látták, hogy nem fenyegeti őket veszély, körültekintő hát a teretetlen faasztalt és nagyokat hörpentve a kupákból, a kocsisommal keztek „diskurálni”. Ez bizonyosan elmondta nekik, hogy mi járatban vagyok, mert hébe-hóba összesígtak és olyanformán rázogatták a borzas fejüket, mintha sajnáltak volna. Nem tudom, így érzett-e a szívök is? Lehet, hogy igen, lehet, hogy nem!...

A esárdásné is megszánt: kaptam vacsorát is, éh-lást is. A vacsorám jó volt, ha rossz is volt, mert éhes voltam, a szobám rossz volt, ha jó is volt, mert nyugtalan voltam. De kit nem nyugtalanított volna ez a riasztó látvány?...

M
— E
a könnyen
— Ne
— ha már
Minden em
szóhoz, hog
„frajvilleg
túrbejtük m
ivadékanak.
— L
parancsnok
— L
polni!
— Ne
közbe kit
mászóparan
rántott raso
— J
Egés
míg egy d
sikerült kin
A jö
hajítás. Ke
betlen buz
tetéshez; n
büszken h
közö Póla
Epen
végzett lea
parancsnok
szüvedett
F bötü h
betikett.
A del
legelső pil
tekinetével
szekemen s
eszméni.
Első d
mat a rend
tott toillet
ban a terhe
vetni az ate
mes szemé
nek virágzó
a kinek lu
vágott tüzo
szegélyű ö
Mellet
ur gunnyas
bamban ne
gyönyörűe
A del
legezőjét
pislogó, ja
ger! Milye
mucuskán?
A m
karját érez
— H
— Ne
s amott a l
sők szakál
— L
— Ve
mozdulhat
mintha óri
— A
— V
hetetlen ter
ben s elfe
A leg
eröltetett g
mellére es
E pill
tüzlőt köz
elébe nyu
— Is
sott oly t
— L
foglalta s
lott zengő
tabori szek
helyet fog
— N
Közele
gon folyt
Nem
ez a bizal
előre a ny
semmit. M
legkisebb
győződve,
a titok”.
„Pal
Egysz
kipirult ar
szegény ál
— M
— N
Ha is
hár vizet,
— V
zok — ke
S a
feszítéssel
bizonytalan
Összet
dicséretünk
kacagást v
Ki tud
volna a k
len sors k
végző csat
Aligh
a hajó tuls
magát:
— N
Az eg

Melléklet a „Bácska“ 76-ik számához

— Éljen! Éljen Kanyargó! — lelkesültek itt-ott a könnyen engesztelhető aranygallérosok.

— Nem addig van az! — okvetetlenkedett Matkó — ha már ráesett a folt, azt le is kell törölni a fegyverről. Minden ember tudja, a ki csak egy kicsit konyit a német szóhoz, hogy az a két F bőti nem jelent egyebet, mint „frajvilligér fajérvér“ — már pedig azt a csufot nem törhetjük meg a mi vérünknek a nemes Kanyargók hősi ivadékának gyíklesőjén, azt el kell onnét távolítani!

— Le vele! — zúgtak a kérélnhetetlen szakaszparancsnokok.

— Le kell vágni! Le kell nyesen! Le kell ráspolni!

— Nekem fan egy englische raspó! rikkantott közbe kitérő örömmel Hantzl, a palánki műlakatos mászóparancsnok s büszkén felmutatta a zsebéből előrántott ráspolót.

— Ide vele!

Egész dulakodás támadt Hantzl barátunk körül, míg egy debreceni vállas civis fecskendőparancsnoknak sikerült kiragadni kezéből a megbecsülhetetlen szerszámot.

A jövő pillanatban már kezdetét vette a végrehajítás. Kettőn tartották a gyíklesőt, a civis pedig, törhetetlen buzgósággal hozzálatott a két idegen betű eltüntetéséhez; miáltal Kanyargó Ottmár összefont karokkal, büszkén hunyorgatva vizsgálta a távol ködéből kibontakozó Póla híres erődítményeit.

Epen ebedre adtak jelt a kürtösök, mikorra a bevégeztet leráspolyás után, a hajdunánási kovács szerparancsnok felhívárral angol késével rávéste végrehajítást szenvedettnek diszkardjára az eltávolított ominozus két F bőti helyett a nemzeti érzületnek megfelelő Ó. T. betűket.

A délutáni siesta lágyan ölelő karjaiból fölocsudva, legelső pillantásom két perszelő, fekete szem gnyos tekintetével találkozott. Hirtelen kiegyenesedtem tábori székeken s iparkodtam mámoros kábultságomból felésmelni.

Első dolgom is az volt, hogy meggyűrt ábrázomat a rendes állapotba visszahelyezzem s tönkresilányított toillettemet helyrehozzam. Nem mulasztottam el azonban a terbes munka közt sem egy-egy sanda pislantást vetni az átellenes oldalpadra, a hol annak a veszedelmes szempárnak igéző tulajdonosa feszelt. Egy, életnek virágzó korszakában levő deli asszony állt előttem, a kinek hullámos hajjal koszoruzott fejét büszkén félrevágott tűzoltói sipka díszítette s balkarján aranyos szegélyű piros karszalag pompázott.

Mellette egy vekony dongáju, fonyadt képű öreg ur gunnyasztott, a ki a fábri kulacsot kebléhez szoritva, bambán nézett maga elé s nem igen látszott a világ gyönyörűségeivel tőrdőni.

A delnő, darabig, türelmetlenül rázogatta japáni legyezőjét, azután erőnek-erejével belekötött a fáradtan pislogó, jámbor öregbe.

— Ah! ez a kimondhatatlanul kedves, elragadó tenger! Milyen költői, regényes itt minden. Ugy-e édes mucuskám?

A minta férj, drága életpárjának vállára nehező karját érezve, nagy szolgálatkészséggel motyogta:

— Igen, győ-győnőri...

— Nézd ezt a fölségesen ránk boruló kék eget s amott a láthatár szélén a messze világba siető gőzöskök szakadozó füstjét...

— Látom — nagyon szépek...

— Veszed észre, hogy azok a vitorlás bárkák alig mozdulhatnak a szélsémben s épen úgy tűnnek fel, mintha óriási, szárnyas szunyogok volnának!...

— Valóban — valóban...

— Ah! úgy szeretnék örökké itt ringatózni a vég-hetetlen tenger hullámain, a szent természet bájos öle-ben s elfeledni a prózai világ ezer bajait, nyomorúságait.

A legutóbbi kitérésre már senki sem válaszolt. Az erőltetett gondolkodástól megviselt öreg zavaros feje — mellére csuklott.

E pillanatban egy délceg, hollőfekete korszakállu tűzoltó közeledett a nő felé, a ki igézetes mosolylyal elébe nyújtotta mind a két kezét.

— Isten hozta, kedves doktor! Ugyan hol bujdosott oly tömörked ideig?

— Bocsánat nagysád, de betegemmel voltam elfoglalva s magam is gyöngékedtem egy kissé — szó-lott zengzetes, bariton hangján a doktor. Ezzel letette tábori szekét a delnő labaihoz s egész bizalmassággal helyet foglalt vele szemben.

— No, csak hogy végre-valahára itt van.

Közelebb hajoltak egymáshoz s halk, suttogó hang-gon folytatták a megkezdett társalgást.

Nem tagadom, hogy engemet alaposan bosszantott ez a bizalmas tette a tette. Hasztalanul nyújtogattam előre a nyakamat: nem láthattam s nem hallhattam semmit. Mindamellét is feszült figyelemmel kísértem a legkisebb mozdulatukat is, mert szentül meg voltam győződve, hogy előbb-utóbb — „majd ki fog derülni a titok“.

„Palotaőrök vigyázzatok“.

Egyszerre csak azt láttam, hogy a szép asszony kipirult arcával hozzáfordul drága férjéhez, s kezdi a szegény álmódosított irlagmatlanul rázva, életre ébreszteni.

— Mucuskám! aranyos mucuskám!

— No, mi a baj?

Ha Istent ismered, édes fiam, hozz nekem egy pohár vizet, különben meggyaladok.

— Viz — viz — ja-ja — hozok — mindjárt hozok — kedveském.

S a csöndes álmaiban megturbált öreg, teljes erő-feszítéssel föltámolygott helyéről s meg-megbotolva, bizonytalan lépésekkel törtetett a bajó előzésre felé.

Összenézttünk, úgy lopva, mind a bárman, de dicséretünkre legyen mondva, elég erőnk volt a feltörő kacagást visszafojtani.

Ki tudja, milyen vigjátéki bonyodalom szülője lett volna a vízholdó férj gyöngéd eltávolítása, ha a véletlen sors köze nem lép s rohamosan elő nem idézi a végső csattanást.

Alighogy a férj ösztövére alakja eltűnt a látóhatárról, a bajó tulsó oldalán valaki szentiori hangon elkáltotta magát:

— Ni-ni, delphineik!

Az egész közönség, mintha csak közelében ágyut

sütöttek volna el, ijedelmesen talpra szökött s egymás hátán tolakodva iparkodott a hajó tulsó részére jutni.

Magam is, hirtelen felugorva székekre, kíváncsian tekintettem a motogatót irány felé.

Csakugyan ott hajszolta egymást, a fel-fel loocsanó vízfelületen, sűrűve, ferozva, ki-ki bukkanva s megint alámerülve, a tenger két vidám komédiása.

Sokáig azonban nem gyönyörködhettem a delphinek pajzán játékaiban, mert a hajó, ez egy oldalra torlódott publikum terhe alatt, egyszerre úgy megbillent, hogy magam is, egyensúlyt veszítve, hullottam a padlatra.

— Uram segíts! Végünk van! — hangzott mögöttem a szép asszony kétségbeesztő jajongása.

Mikor oda tekintettem, épen akkor rogyott, nagy ájuldozások közt — a marciális doktor vas karjai közé...

Megfagyott bennem a vér. Villámgyorsan felfogtam a tragikomikus helyzetet s pillanat alatt el is határoztam, hogy meg kell mentenem a veszély örvényébe bukott szerelmes, szép asszonyt...

Hideg nyugalommal odaléptem a formálisan ölelkező párhoz, s dörgő hangon rárváltam az önkívületet szenvelő hölgyre:

— Nagysád — kérem — a delphineik!

Rögtön feltűtötte lekonyult fejét s égő biborral arcán úgy végig mért villámlo szemével tetőtől-talpig, mintha legalább is — orozva megcsókoltam volna...

— Nem akarom a delphineiket látni! — érti? Igenis értem.

E drasztikus visszautasítás után azonban szerényen hátrálva, alig tettem egypár lépést, midőn a mucuska, lassan csoszogva odaért s udvariasan átnyújtotta a feleségének a tenyerén hozott vizespoharat.

Sohasem felejttem el a szép asszony beszédes szeméinek azt a hosszú, olvasztó tekintetét, melyet rám vetett akkor, midőn remegő ajkaival lassan szűrésülgette az átdító italt.

— Köszönöm, kedves uram, hogy a delphinekre figyelmetetni szives volt.

— Ugy-e szép állatják nagysád. Ugy-e kár lett volna megjelenésükre nem figyelmetetnem?

Odanyújtotta puha, bőhéher kezeckéjét s csintalanul elmosolyodva sípogott: Épen jókor!

Bizony ideje volt. Csak egynéhány pernyi késedelem még s a vizsállító mucuska ott éri kezeckéjét a természet szépségeit jobban méltányló doktor ölelő karjai között.

Az utolsó jelenet alatt észrevétlenül elpárolgott az orvos tudor. A megriadt asszonyka báladatosságában alig tudta a helyemet találni. Órák hosszúig elcsesvegett velem, a legderültebb kedélyhangulatban, mindenféle érdekes témákról s mulatságos történetekről. Neveztünk, kacagtunk együtt olyan meglátszólag, mintha régi ismerősök lettünk volna. Haem a vízzerző férjéről s a tűzoltó doktorról egyáltalán — nem volt szó közöttünk.

A szerelmi állapotokkal tisztában voltunk s egy és ugyanazt gondoltuk mind a ketten: Ismerlek szép maszk!

Mikor a nyugvóra szállt nap végső derengését is kioltotta a borongó esti homály: fenn, az elsőtétült ég kárpitján feltűnedeznek a csillagok miriádjai s megjelent szentimentális képével a szerelmet keltő hold.

A nappali aranyos fényt bűvöletes ezüst csillogás váltotta fel, mely ott rezgett, ringott a holdvilágította tenger színe felett.

A merre csak tekintett a szem, mindentűnét kibuggyant a felesapokó tűz, a láng, a szikra: az egymást üző, hasadó habokból, a felzurbolt víz örvénylő mélységéből, a szétporított hullamok égő tarajából.

A távolban megvillant a világitótorony színes lámpája s a várva-várt város fölött a bajnal hasadásához hasonló pirkadás reszketett az ég peremén.

Szenkőzt velünk halkán, nesztelenül közeledett egy fekete hajó, melynek elmosódott körrajzából csak vöröszöld szeméi váltak ki a kódtúlte homályban.

Egyszerre csak, közvetlenül előttünk, villamos fényesség világitotta meg az egész gözhajót, melynek parkányzatán köröskörül magyar nemzeti színű papirgolyók csillogtak.

Még alig ocsudtunk fel meglepetésünkből, midőn váratlanul megzendültek a Rakóczy-induló lélekzró hangjai s a velencei tűzoltók tündöklő alakjainak egetverdeső tüdrrivallgása zúgott végig a lagunán:

— Evviva ungharcsi!

A magyar tűzoltók egész a könyezőség elérkezé-nyílvé siettek visszarivallni:

— Evviva italieni!

És megindult, az én gyöngé ecsetemmel le nem rajzolható, páratlan diadalmemet. Elő a vezető olasz hajó s utána a mi Cattarónk. A lodi-sziget kéjlakaitól kezdve egész a grand canalen pompázó márványpalotákig, tündéri fényben úszott az egész Velence.

A képzelődést felülmuló épületek szemképráztaóan megvilágítva, az ezer egy éjszaka csudait varázsolták elénk s a bámulat, a megindultság leküzdhetetlen érzelmeit keltették fel szíveinkben. Az égnek törő s bengáli fényvel elarasztott templomok, a görögtűzben égő dogepalota, a fellegekbe nyúló Campanile...

Mindenütt a parton, a Schiavonin, a molón ezer meg ezer ember, megszámlálhatlan sokaság, a mint szent lelkesüléssel kitérő, lázasan lobogtatja felénk kendőjét, lengeti kalapját s szakadatlanul hangoztatja két rövid szóban kifejezett testvéri érzését:

— Evviva ungharcsi!

S mi felelünk soha el nem fáradva, színtet nélkül:

— Evviva italieni!

— Evviva Kossuth!

— Evviva Garibaldi!

Az öreg férj pedig e magasztos percek egész tartama alatt födellen fölvel, összeapszott hajjal, tehetetlenül fekszik a padon s mindezekből éjbe sülyedt lelke nem érez s nem élvez semmit. Valamint nem látja azt sem, hogy az ő egyetlen kincseckéje milyen gyönyörrel hajtja le tüzelő homlokát az ifju doktor erős vállaira.

— Salve, oh bella Venecia! — Néked pedig szegény öröme: addio! Buona notte — jó éjszakát!

Csupor Gyula.

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA“

XVII. évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt 50 kr.

Neptanítók számára:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Előfizetési pénzek Bittermann Nándor könyv- és könyvmdájába küldendők.

Ujdonságok.

Törvényhatósági közgyűlés. Zombor város törvényhatósága október hó első napjaiban közgyűlést tart.

Pályázat. A zombori járásbírósnál albirói, a törvényszéknél pedig jegyzői állásra van pályázat hirdelve.

A képviselőház megnyitása. A képviselőház június 30-án tartott ülésében hozott határozatával üléseit október hó elejéig elnapolva, az első érdemleges ülés egybehívásával a Ház elnöke bizatott meg. A Ház elnöke az első érdemleges ülést október hó 8-ára hívja össze, melynek tárgya lesz a pénzügyminiszter expozéja és a további teendők iránti intézkedés.

A zombori tanárok és tanítók bankettje. Kálmán Döme szerb tanítóképzési tanár a napokban értekezletre hívta össze a zombori kir. tanfelügyelőség felügyelete alatt álló zombori összes tanítók tanárait és tanítóit a végből, hogy megbeszéljék egy rendezendő bankett módozatait, amelyben elbucszának Czirfusz volt tanfelügyelőtől és üdvözlőnké a helyébe lépett Gräff tanfelügyelőt. Az értekezletet azonban el kellett halasztani, mert Vukicsevits Miklós, a szerb tanítóképzés igazgatója távol volt, azonban — mint értesítünk — még e hét folyamán okvetlenül meg lesz az tartva.

A löversenyintézőség f. hó 27-én d. u. 5 órakor a löversenyteri tribün helyiségében gyűlést tart.

Jegyzőválasztás. Gákován a vasárnap megejtett jegyzőválasztás alkalmával Tessényi Oszkár krusevlyai jegyző választatott meg községi jegyzővé.

Pótérettségi. A zombori kereskedelmi iskolában a pótérettségi vizsgák e hó 21-én tartottak meg Gräff Nikáz tanfelügyelő, Gersler miniszteri biztosok jelenlétében. A jelentkezők valamennyien sikerrel tettek le a vizsgát.

Táncestély. A zombori fiatalság folyó hó 30-án, a löverseny után, az itt időző idegenek tiszteletére táncestélyt rendez a Vadászúrt szállóban. A Tóth Kálmán-kör által ez alkalomra tervbe vett műkedvelői előadás későbbre halasztatott.

Tanítógyűlés. A zombor-vidéki r. kath. tanítóegyesület f. hó 20-án tartotta meg 63. tanácskozmányát Bezdánban. A gyűlést megelőzte az ünnepélyes „Veni Sancte“, amelyet Morvay bezdáni hitoktató tartott. A gyűlés fél 11 órakor vette kezdetét a közös iskola egyik osztályában. Elnöklő Meszner István kerületi esperes-plebános a megnyitásban szépen fejtegette azon nagy feladatot, melyet a tanítónak évről-évre megoldania kell, hogy a szülő, az állam, az egyház mind kielégítessék. Targysorozat szerint a jegyzőkönyv felolvasása után a gyakorlati tanítást tartotta meg Meszner Ferenc kupuzsinai tanító, utána Nagy János, ugyancsak kupuzsinai tanító a jellem fejlesztéséről értekezett. Mindket tanító sok szépet produkált, meglátszott, hogy szeretettel csüngenek tárgyakon s alapos ismerettel, tudással foglalkoztak a megoldandó problémán. A gyűlés osztatlan eszméjét méltán fejezte ki irányukban. Egyéb dolgok elintézése után a gyűlés véget ért. Mindenki azon tapasztalatot szerzte, hogy e gyűlések hovatöbb magvas szép beszédet a tanító-egylet eszméjére. A fiatalabb nemzedéknek — mondani sem kell — a sok szóra kifogyott a türelme s mihelyt szerét teheté, ebéd után rögtön táncra perdült. Még négyesre is beharangozott a cigány. S a jókedv eltartott volna tán reggelig, ha szét nem kellett volna menni a gyűlés tagjainak a szélrózsa minden irányában. — Nemesak hasznos, de kedves emlékei miatt sokáig megmarad emléktűnkben a bezdáni gyűlés napja.

Uj óvoda. Petrovác községe által az újonnan szervezett kisdudóvó f. hóban elkészült, rendeltetésének át is adatott, amennyiben az oktató ott Vojtkó Janka okl. óvónő meg is kezdte. Hogy egy óvoda 439 óvóköteles számára épen nem elegendő, azt bizonyítani sem kell, de valami is jobb, mint semmi. Mindamellét kívánjuk, hogy ugy kulturális, mint hazafias céljának megfeleljen.

Értesítés. A szegedi m. kir. bábaképző-intézetnél az 1894. évi teli tanfolyamra való beiratások október 1-től 10-ig tartanak. A felvételnél benutatóndó okiratok: keresztlevel, illetőségi, erkölcsi és orvosi bizonyítvány.

Eljegyzés. Dukai József ó-kanizsai segédjegyző eljegyezte Koncsék Amália kisasszonyt, Koncsék János csonoplyai kántortanító leányát.

Esküvő. Gruits András szántóvái esendőrözvezető f. hó 23-án Mosorinban oltár elé vezette Krisztits Maria kisasszonyt, ottani tanítónőt.

Katonáink itthon. Háziezredünknek Zomborban állomásozó zászlóalja vasárnap délután érkezett haza a balassa-gyarmati nagy gyakorlatokról. Maguk a tisztiek is, de leginkább a bevonult tartalékosok panaszkodnak a sok szenvedés miatt, amit a gyakorlatok alatt ki kellett állniuk. Nem számítva azt, hogy folyton ivóvízhiányban szenvedtek, az éhség is kinozta őket, mert a Balassa-Gyarmath környéki szegény nép drága pénzért sem volt képes még kenyérral ellátni őket. Ehhez járult, hogy szabad éj alatt kellett hálálni, ami bizony a legutóbbi 2 fokok hideg éjszakákon nem a legkedvezőbb dolog lehetett. — Mint halljuk, az itt állomásozó tisztikarban október elsőjével változások állnak be, amennyiben egyesek Budapestre, mások meg a Bosznia-áthelyezett negyedik zászlóaljjal Banjalukába mennek. Így a zombori tartsas életben oly kedvelt Hennings Frici barátunk is Budapestre megy, kinek távozásáról bizonyára sokan sajnálattal vesznek majd tudomást. — Honvédeink itt állomásozó zászlóalja tegnapi, hétfői délelőtt jött haza a lugosi dandár- és hadosztály-gyakorlatokról.

Fényes esküvő. A megyeszerte ismert és tisztelt Weindl családnak örömnapja volt e hó 22-én. E napon vette oltárhoz Weindl Mor apatini nagybirtokos leányát Adélt, Michailovits Kornel szabályi főszolgabíró és es és kir. huszárhadnagy. Már előző napon összegyűlt Apatinban a nagyszámú előkelő násznép, szebbnél szebb fogatok röpitették a vendégeket az örömsztőlők házához. Az esküvő 22-én d. e. 11 órakor ment végbe az apatini r. kath. templomban, hol az esketési szertartást Steecz György plébános vezette. Násznagyokként szerepeltek, a völgyei részéről: Fernbach József orsz. képviselő (diszmagyarban), a menyasszony részéről: Weindl József. A róm. kath. szertartás után az új párt a háznál Kupuszarevits Lyubomir zombori gör. kel. esperes is megáldotta. Az ősi szerb szokáshoz híven ugyancsak járta a „kec kume“, melynek egész ezüst alakjában a völgyei komája, Fernbach József a násznép multságára pompásan megfelelt. D. u. 1 óra felé asztalhozült a díszes társaság s aranyos jókedv mellett az egész napot vig lakomázással együtt töltötte. Megható szép szavakban köszöntötte fel Fernbach József a fiatal párt, majd utána a házigazda a vendégekre írt poharat. Ott voltak az örömsztőlőkön és testvéreken kívül az esküvőn: id. Fernbach Bálint és neje, báró Bibra Frigyes és neje, Flatt Viktor és neje (Ujvidék), dr. Zakó István és neje, dr. Gertinger Pal és neje, dr. Pilaszánovits József és neje, Rabl József (Mosony) és leánya Ilka, Fernbach Erzsébet, Zsuzsa, Michailovits Alexandra, Zakó Olga és Pfeifer Gizi k. a.-ok Rabl Antal, Zakó Milán, Fernbach Lajos, Peter, Bálint, Károly és János, Kosztics Labud. Az örömsztőlökhöz 60-nál több üdvözlő távirat érkezett. A magunk részéről is a legteljesebb boldogságot kívánjuk az új párnak.

A zsidó regruták — a hadügyminiszter rendelete értelmében — az október hó első napjára eső ünnepek miatt október 3-án kötelesek bevonulni.

Szegedkerületi tornaverseny. Szegeden e hó 30-án, az új-szegedi népkertben deak-tornaverseny lesz, a melyre eddig 14 tanintézet jelentette be részvételét. Megyénkbeli a bajai gymnasium: 12 tanuló, 2 tanár; az újvidéki: 26 tanuló, 2 tanár; a szabadkai: 26 tanuló, 3 tanár; a zombori gymnasium pedig 16 tanuló és 2 tanárral vesz részt.

Tanügy. Petrovácon a legutóbbi iskolakötelesek összeírása a következő eredményt mutatja: 3—5 éves van 439, 6—11 éves 1055, 12—15 éves 539, összesen 2033. Ezen szám jóval kisebb az előző évek iskolakötelesek számánál, mi onnan ered, hogy 3 év óta minden néven nevezendő gyermekbetegség pusztította a gyermek-sereget, de különösen a 2 éven át dühöngött ronsoló toroklob ritkította a gyermekek sorát.

Tolvaj borbélylegény. Luesu Laza újvidéki borbélynál volt alkalmazásban, mint legény Petkov Pera. E hó 19-én gazdája bement a piacra s a legény maga maradt az üzletben s az ezzel kapcsolatos lakásban. Petrov Pera nemcsak a bodros haj között szeretett turkálni, de a szekrényekben is. Ezen művészi hajlama bevitte őt a lakásba, s ott is megkezdte a turkálást, még pedig mindjárt a ruhaszekrényben. S hajlamának csak akkor tett eleget, mikor gazdájának 12 frt 60 kraját is kitorukálta onnét. A hazatérő Luesu hamarosan észrevette lakásán a rendetlenséget s mindjárt rá az is, hogy pénzt valaki elemelt. Első dolga volt rendőrt hívti s bizony mindjárt másodiknak következett, hogy a művészi hajlamú borbélylegényt bekisértek.

Öcsésének gyilkosa. Nagyon gyűlölködtek egymásra Barjaktár Aca és öccse Pája szabályi lakosok. Ahol szeret tehettek, összekaptak mindig. A napokban élénk vita folyt kettőjük között, amiatt, hogy a házközösség felosztásával kinek mennyi és milyen rész jusson. Nyomónál nyomósabb indokok voltak az ököl meg a füttyök, míg vegre az Aca a döntő okot vette elő: egyszerűen leszúrta öccsét, ki nyomban meghalt. A tettes önkényt jelentkezett a községi rendőrségnek.

Tört remény. Alig van 4 hete — írja petrováci levelezőnk — hogy a baja-zombor-újvidéki helyi érdekű vasút Petrováca állomását a község közvetlen közelében mérték ki. Mennyire örülünk e körülménynek, közelebből alig kell megírni. De mily kellemetlenül csalódtunk az Újvidéken tartott tárgyalás után, az meg épen kimondhatatlan. Ha tekintetbe vesszük, hogy Petrovácnak az egy Ferenc-József-esatornán kívül semmiféle közlekedési eszközei (mint pl. mút, mely szintén Hódország felé terveh volt véve és a vasut kiépítése által eljuttatott) nincsenek, kétszeresen érthetni sajnálatunkat, hogy ugy mellőzték a vasutat. Téli, sáros időben a külvilágtól egészen el vagyunk zárva, utjaink feneketlenek lévén és így talán jaratlanok. Egy 8000 lakossal, 100,000 mm. kiviteli, 4 vasarral, egy hetivasárral bíró községhez hogyan lehet 4 kilométernyi távol állomást adni, kint a szabad mezőn, előttünk megfoghatatlan. Mi igazán mondhatjuk: „Adiál uram esőt, de nincs köszönet benne!“ Mert mi alig fogjuk igénybe venni állomásunkat, lévén Kis-Alpár vagy Kiszács alig távolabb, amellet a fővonalon fekszik.

Műkedvelői színelőadás. Folyó évi szeptember 23-án a bács-petrovoszei műkedvelők szegény iskolás gyermekek javára a városi nagyvendéglő díszteremben jótékony célú s táncvígalmmal egybekötött műkedvelői előadást tartottak. Szíre került Felhő Klari című népszimű.

Tanítógyűlés. A bács-szerémi tanító-egylet f. hó 19-én tartotta Petrovácon évi közgyűlését.

A sokak között. Tudvalevő, hogy a millenáris kiállítás soka falu is lesz. Az e célra szükséges néprajzi tanulmányok és helyszíni felvételek eszközlése céljából a napokban városunkban jártak dr. Kovács, bpesti iparművészeti muzeumi igazgató, dr. Jankó János rajzoló művész és Fittler Kamill miniszteri tisztviselő. Nevezettek Schmausz Endre alispán és dr. Széchenyi Tamás központi szolgabíró kíséretében, vasárnap délután Szántára rándultak, a hol Thurszky János közs. jegyző a sokak viselését és szokásait a vendégeknél bemutatta. Szántaról a kiküldöttek Vajszkára és Bogyánra mennek, majd visszatérve városunkba, Szántóvárt és Béréghet szándékoznak meglátogatni.

Statisztika a lányokról. A Bajai Közlöny egy türelmes olvasója a következő statisztikai adatokat gyűjtötte össze a bajai szép lányokról. Hogy aztán megfeleljen-e ezek az adatok a valóságnak, az már az ő lelkén szád. Van Baján 215 leány 15 éven fölül és 20-on alul. A 215 leány között 143 barna és 72 szőke; 150 oval arcu, 63 pedig gömbölyded arcuk közé tartozik; 29 kékszemű, 43 fekete, 95 gesztenye barna, 28 tengerzöld és 20-nak bizonytalan színű szeme van. Frou-front visel 177, két oldalra simítja a haját 37, meg nem állapítható frizurát visel 1 leány. Uniformis tisztel van 122, mindenféle egyenruhánál többre becsüli a civil férfit 93. A 93 leány közül 12 imádja az orvosokat, 21 az ügyvédeket, 15 a gyógyszerészeket, 18 a tanárokat és a tanítókat, 5 a mérnököket, 10 különféle hivatalnokokat, 7 a különféle rendű és rangú földbírtokosokat és végül 5 a papokat. A házi teendőket szereti végezni 1, a kézi munkát 54, egyiket se 160. Szépitőszereket használ 193(!) Szerelmes leveleket írt és ír 138. Regényt szeret olvasni 120. Apácának készül 215, apaca lesz . . . Elájulni szokott 41. Sovány férfit szeret 60, kövéret 62, a többi közepes minőségűt. Adósságot csinál 215, rendszeren fizet 66, adósságainak kamatát fizeti 125, nem fizeti soha 23, 1 pedig a jövődéli férjével akarja adósságait kifizettetni. Tyukszeme van 189-nek. Sétálni szeret 212. Udvaroltni szeret 202, udvarolni pedig 13. Hozománya van 10,000 frton fölül 15 nek, 5000 frton fölül 20-nak, 1000 forinton fölül 85-nek; készpénz hozománya nincs 95-nek.

Kofaháború. A Jókai-téren, a Vadászúrtól elött szilvát árul egy sor kofa. Az egyiknek, aki a kofavilág színpeméhez tartozik, nem volt vékaja, de azért mégis boldogult, mert a férfi-kofák lovagiasága kisegítették a szűkségben mindig az által, hogy kölcsön adták a saját vékájukat. Ennek a kofaurnőnek pedig igen sokszor kellett a kofaaur lovagiaságára apellálania, mert a szilvái, valamiként egykoron a csókjai is, nagy kelendőségnek örvendtek. Volt pedig ennek a kelendőségnek oka nem a szilvák édessége, mint egykoron a csókjai kelendőségének azok édessége, hanem a szilvák olesósága. E miatt lön aztán nagy a nehezítés a kofakocsik „egész vonalán“. Történe pedig szeptember hónap 24-ének reggeli 9 órája körül, hogy az egyik feltékeny kofaurnő ráfogta a szilvát kereső község előtt a szomszédjára, hogy hamis mértékkel mér. Nagy lön erre a mi kofáknak az ő bosszúsága és ismét a kofák szeladonjának a lovagiaságára apellál, hogy megboszulja a kenyérierységéből származó gonosz rágalmat. „A mértéket én adtam kölcsön — szól a szeladon — hát az én mértékem hamis?“ — E elcsattan a rágalmazó kofaasszony arcán egy hatalmas cs . . . akarom mondani: pofon. A rágalmazó azonban amazon természetűt asszony lévén, hirtelen visszaadja a kölcsönnek vélt pofont. — A kofák két fábóiban állottak és folyt az ádáz bare nyelvvel és karral. A béke anyyala egy kövér rendőr személyében avatkozott bele a harcba, de a hare áldásaiból ennek is kijutott. Miglen a Jókai-ter környékéről hirtelen egy egész nemzetközi békekongresszus verődött össze és egy másik rendőr vezénylete alatt beavatkozott az ügy sajátkezű elintézésébe. Ami nagynehezen megtörtént. Tegnapi délután részint dagadt, részint összekarmolt ábrázatu kofák árulták a Jókai téren a szilvát.

A szülői gondatlanságnak egy újabb sajnos következménye történt e hó 19-én községünkben — írja katymári levelezőnk. Krékity Iván 5 éves kis leánykaja, Jovana, egy örízetlen pillanatban gyújtót vett magához és azzal az utcára ment játszani. A gyújtót a falon valahogyan meggyújtotta, de attól ingecskeje is tüzet fogott s mire sikoltására nagyanyja az utcára futott, a gyermek egészen lángokban állott már. Letépték róla az égő foszlányokat, de ekkorra már oly súlyos égési sebek voltak rajta, hogy a szegény gyermek pár pernyi kiülődés után kiadta lelkét.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon t. rokaink, barátaink és ismerőseink, kik boldogult kedves férjemenek, illetve atyámnak Winterfeld Edének folyó hó 17-én történt elhalálása alkalmából részvénytáviratokkal felkeresni s illetve a végítzettségen megjelenni és ez által fájdalomukat enyhíteni szivesek voltak — egyenként és személyesen nem nyilváníthatván — fogadjak ez uton legmélyebb köszönetünket. Szabalya, 1894. évi szeptember hó 20-án. Özv. Winterfeld Edéné és fia Winterfeld Vilmos.

Megkéselte. Erős multságban volt a napokban este Wenzler Nándor szabályi lakos egy ottani koresmában. De vesztére. A nagy dárídót régi ellensége Hollósy József rovott előéletű napszamos is meghallotta s ráesett mikor Wenzler ugy hajnal tájban kítamolygott a koresmából s ottan megtámadva ezt, rajta 3 késszurást ejtett Szerencsére a sebek nem életveszélyesek. A tettest elfogták.

Dunába futl. Ujvidéken a dunai hajóhidon azon könnyelmű eljárás uralkodik, hogy még be sem kötötték a felesavart hidtestet s a gyalogjárókat már is áttereszik, minek folytán annak egyik hajóról a másikra át kell ugrálnia s csak a jó végzetnek köszönhető, hogy egy két átjáró naponta nem esik be a Dunába. E hó 20-án d. u. is így történt. Az ügyes-bajos átjáró közönség közt volt özv. Radics Julia részeges kofaasszony is, aki tamolygó léptekkel haladt a hidon át. Ő is át akart ugrani, de persze részeg fővel nem ment s belebukott a Dunába. A hajósok rögtön csónakba ugráltak s ki is huzták, de már akkor halott volt.

Lopás. Apatinból írja levelezőnk: Pécsi Ferenc 17 éves subanc, Pécsi Ferenc itteni napszamos fia, a földteken csavarogva, Speizer Ádám kocsijáról fának ezüst óráját s az élelmi szereket is eltolvajolta. Nevezett hírhedt fia már egy ízben lopott órást s egy előbbi gazdáját a neki táviratok feladására szánt pénzzel is becsapta. Ezen előzmények után a fiu szép reményekkel kecsegtet.

Művészet és irodalom.

A napisajtó fejlődése hazánkban már igazán bámulatos. A Pesti Hirlap, mely eddig is — naponkénti mellékleteivel s vasár- és ünneppapi kettős számaival — tartalomdús tekintetében megelőzte valamennyi lap-társát, most arról értesít bennünket, hogy már a jövő hótól kezdve oly tökéletesített gépen nyomják, mely 32 oldalas lapot is egyszerre állít elő, vagyis a 20—24—28—32 oldalra terjedő lapszám is — minden külön melléklet nélkül — egybefüggő egészet fog képezni. Szóval a Pesti Hirlap ismét első helyen és egyedül fog állani, belső tartalom és külső kiállítás tekintetében a napilapok közt. Az már mondani sem kell, hogy a Pesti Hirlap a legtöbb mulattató közleményt s a legkimerítőbb országgyűlési tudósításokat hozza s hogy ma a legliberalisabb szellemű lap. A közönség rendkívüli pártolását pedig — mert hogy legtöbb példányban jelenik meg az országban a napilapok közt, az ma már kétségbevonhatlan dolog — azzal igyekszik meghálálni, hogy előfizetőinek, a tiszta nyereség egy jelentékeny részének földaldozásával már évek óta karácsonyi ajándékot küld, egy pompás kiállítású, dus tartalmu nagy naptár alakjában. Ez igazán oly kedvezmény, melylyel semmiféle mű-melléklet, vagy emlék-album föl nem ér, mert a naptárnak egész éven át hasznát veheti az előfizető s valósággal megtakarít egy forintot. Ez azt a kedvezményt megkaphatja minden új előfizető is, aki havi 1 frt 20 krral vagy negyedévre 3 frt 50 krral a lapot megrendeli. Egy jó lapot s raadásait nagy képes naptárt ily csekély áron szerzhetni, — valóban a napisajtó csodálatos felvirágzásának kétségtelen és örvendétes bizonyítéka.

Ujságolvasóknak. Az őszi és téli saison beálltával minden magyar család előfizet valamelyik fővárosi napilapra, hogy szabad idejét hasznos és tanulságos szórakozással tölthesse el. Azonban a lap megválasztása vajmi ritkán történik célirányosan. És ez nem is csoda, ha figyelembe vesszük, hogy a fővárosban 21 napilap jelenik meg, melyek közül a legjobbat kiválasztani még a szakembernek is nehezére esik. Azért jó szolgálatot véltünk a nagy közönségnek tenni, midőn az előfizetendő lap óvatos megválasztására figyelmeztülünk. Egy jó lap főköllékei: Részletes és előtelettel ment tárgyalása az összes napi eseményeknek, alapos tájékozottság minden irányban, feltétlen megbízhatóság, a szabad eszmék és szabadelvű irány egyenes és nyílt támogatása stb. Mint oly lapot, mely mind e köllékeknek teljesen megfelel, ajánlhatjuk a dr. Fenyvessy Ferenc országgyűlési képviselő főszerkesztése alatt megjelenő „Magyar Ujság“ politikai és közgazdasági napilapot (kiadóhivatala Budapest IV., granátos-utca 1.). Ez a lap, mely naponként legalább 16 oldalon jelenik meg, a mellett, hogy bel-tartalma nézve minden igényeknek megfelel, még rendkívüli kedvezményekben is részesíti előfizetőit. Ugyanis minden előfizető ingyen kap annyi kötet kitétnő regényt, a hány óra tényleg előfizetett; ingyen kap egy díszesen illusztrált havi folyóiratot és minden fél és egész éves előfizető játszik a lap sorsjegyeire, melyeknek évi főnyereményei 7 millió frtot képviselnek. Nem csekély előnye még e lapnak, hogy az elősoroltak dacára a legolcsóbb valamennyi fővárosi napilap között, amennyiben előfizetési ára egy évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt, egy óra 1 frt.

A szív ősze.

A verőfényes hervadó levelekre aransugarakat bintó langyos hangulatoktól őszi napok megénekléséből már kinőttem. Hiába ez is a korral jár, s van idő, mikor rajongó lelktünk teljes idealizmusával csügünk az emulást hirdető bájos őszi verőfényen, mely szelid megadó keretbe vonja a haldokló természetet s szívünk hangulatos álmódoszásai közepette járjuk a zörgő sárguló avart, s jól eső banattal szajlikuk le az utolsó virágokat, s tüzzük kabátunk gombylukába.

És van idő, mikor nem állhatja meg az ember, hogy magára ne fogja, hogy mindez édesbús álmódoszásokba ringatja a lelkét, és a haldoklásról, az élet hiábavalóságáról zengő rimek írására készíti tollát.

S ilyenkor ha egy-egy bájos leányzó kíséretében jár az ifju ember, hát mód nélkül örül, hogy alkalma van összehasonlításokat tenni a hervadó levelek és a hervadó szívek között. Hát ha még a verse felolvasásának is módját ejtheti — óh milyen boldoggá teszi a jámbor ősz ezt a mi kedves ifju emberünket.

Közbe-közbe, hogy a hatás nagyobb legyen, megpróbál egy egy halk köhintést is — hogy a szép szemek szánó kifejezéssel tekintsenek rá.

És ez mind nagyon kedves, nagyon poetikus dolog. Velünk együtt nagyon sokan átestek azon a koron, mikor az embert affektált fájdalma kifejezhető teljesen boldoggá teszi, mikor a derült lélek keresi a külvilágban a felhőket.

Később aztán, mikor a lélekre ugy is elég felhő rakódik le, mikor a meleg szív kezd nyár derekán is fájni, bezzeg más hangulatokat ébreszt az ősz.

S lassan-lassan eljő az az idő, mikor az embert nem a mosolygó ősz képe ringatja álmódoszásba, hanem a rideg, hideg ősz képe döbent meg.

Mert magára ismer benne.

Az a szűrke levegő, mely szinte fojtó ködbe sürt-südvé lebeg a föld felett, mintha az ő tüzre vetett égős emlékeinek a füstje lenne — a kopasz fák, a zörgő avar, mintha letarolt ifjusága szomorú emlékét parodizálná azok a nehéz olomszínű felhők az égen, mintha az élettelt megküzdött harcoknak sötét pendantját állítanák elé — s az a metsző hideg levegő, mintha csak a szíve mellett termett volna, a hol szintolyan dermesztően hideg minden érzés.

És ez az ősz már szomorú ősz — s ha ezt akarná megénekelni az ember, ezt a hangulatot, amit ekkor érez, nem találna elég sötét színeket, elég szomorú szavakat, megdöbentően fájó kifejezést a leírashoz.

Ez az igazi ősz. Még a felöltője gallérját is felhajtja az ember s ugy bandukol végig az utcákon.

Csak az a baj, hogy a fázó testre találunk melegítő ruhát, de hol találunk a fázó lélekre?

Julius.

Az önkormányzatok

Az alkotmány törvények közik tüzését az apró-cseprő fordúlnak. Az a képviselőházi szakaszt meg adminisztráció javaslatlatterlevén időközben fog az állami községeken. Kivehető, a b lesz valami den községre állítanak a b viselőt, a b képes az ala vagyis a most községeken miként eddig dek vezethet Vajjon ez es hogy aztan ez tassa az állam a politikai hoz ezuttal az ala nézve tudta v különösen ped hol tudvalevő municipalisták.

Hisz a az alkotmány központosítás centralisták. Habár ennek pontja éppen megteremtés, hatalmat minél lom felelős te hogy az állam közigazgatási. A kormányja azzal, hogy a taiknak, a nasei örökre el minden remény államhatalomában pedig t önkormányzata nevezési rend iparkodnak az irányban ményt. Eppet hogy aztan hogy minő szemben.

Először (autonomia) választotta b közigazgatási vonatkozólag; és azok pont mulasztó tiszt vonhatják. E sulypontja vég Ennek egyik viselői felelő kétségkívül valóban serek gyakorlatilag a tisztviselő lejártaival a a tüzre, ujba a közhivatal tük fel. Ha csakugyan az ságnak, a ne legdiszesebb csak a pap r.

Most v önkormányzata rendelkezése s e tot a törvény testület gyak. Mar ebben a vive a választási bizottság sági felelő res virilisták, a l választó poz testületekbe mert a másik érdek képviselő azután a várt.

Ha elto törvényhatóság hatjuk, hogy egyetleg ezen ez ered a kö az egész kö stürgös javítás ként segitén és immar helyébe a mte egyébbel javi lista, ki a val tisztaságát, irányban kiv var gyökeres.

De ha a melyeket e épen a helyi attól, hogy a gyobb részé feladatok ké egysegesen i

*) Az e iratból vesszük új folyóirat ma ugyan hezagot

Az önkormányzat és a kinevezési rendszer.*)

Az alkotmányos rendszer visszaállítása óta a magyar törvényhozás legközelebb már negyedszer foglalja közre a közigazgatás javításával, eltekintve az apró-cseprő reformoktól, melyek lépten nyomon előfordulnak. Az 1891-iki törvényhozás eljutott odáig, hogy a képviselőházhoz benyújtott nagy reformjavaslatból két szakaszt megmentendő, törvénybe iktatta az állami adminisztráció elvét és annak gyakorlati kiviteleit javaslatokkal utasította a kormányt, mely keresztül esvén időközben az egyházi politikai reformokon, most hozzá fog az állami adminisztráció szervezéséhez, kezdve a községeken. Amint a kormányfő feladatát nyilatkozataiból kivethető, a benyújtandó községi törvényjavaslat nem lesz valami gyökeres munkálát, nem is terjed ki minden községre, hanem csak azokban a községekben állítanak a helyi hatóság élére kinevezett állami tisztviselőt, a hol az autonóm tisztviselő esetleg nem volna képes az állami adminisztráció feladatait teljesíteni, vagyis a mostani kisközségekben; míg ellenben a városi községekben választatnék a tisztviselői-kar ezután is, miként eddig. Nem tudjuk, hogy a kormányt minő szándék vezethette erre az epen nem radikális reformra. Vajjon ez csak kezdet, mintegy próba akar-e lenni, hogy aztán ezen a kísérleten okulva, majd tovább folytassa az állami adminisztráció kiépítését, avagy ennek oka a politikai helyzetben keresendő, amennyiben a kormány ezáltal az állami adminisztrációnak csak ilyen mérvére nézve tudta volna biztosítani magának a törvényhozás, különösen pedig a képviselőház tényezőinek támogatását, hol tudvalevőleg bizony intra muros et extra sok a municipálista.

Hisz a közjogi ellenzék ma is a közsabadság és az alkotmányosság veszedelmét látja a közigazgatás központosításában, mert még folyton a régi osztrák centralisták törekvéseinek reminiscenciái rémitgetik. Habár ennek a közjogi ellenzék kardinális programja éppen a független és erős magyar államhatalom megerősítése, de most mégis vonakodik ezt az államhatalmat minél több erőforráshoz juttatni, az államhatalom felelős kezelőinek minél több eszközt nyújtani arra, hogy az államhatalomnak érvényt szerezzen a legelső közigazgatási hatóságokig, a közigazgatás egész vonalán. A kormánypart municipálistái ugyan tisztában vannak azzal, hogy a régi osztrák centralisták és fegyverbarátainak, a magyar ó-konzervatív államférfiainak törekvései örökre el vannak temetve és pedig a föltámadás minden reménye nélkül és most tulajdonképpen a magyar államhatalom szilárdításáról, erősítéséről van szó. Általában pedig még mindig igen nagy a fogalmi zavar az önkormányzat és kinevezési rendszer felől és ezt a kinevezési rendszert az állami adminisztráció ellenségei úgy iparkodnak feltüntetni, mint az önkormányzat és az alkotmányos élet, a közsabadság megölőjét és ebben az irányban néha sikerül is megtevéstenniök a közvéleményt. Eppen azért vizsgáljuk meg tisztesen és alaposan, hogy aztan miben is áll tulajdonképpen az önkormányzat, hogy minő viszonyban áll a kinevezési rendszerrel szemben.

Először is in abstracto véve, az önkormányzat (autonomia) azt jelenti, hogy a kormányzattal saját választotta bizottságok által befolyást gyakorolnak a közigazgatás helyes vitelére, annak irányítására. Erre vonatkozólag rendszabályokat, határozatokat hozhatnak és azok pontos végrehajtását ellenőrzik, a kötelesség-mulasztó tisztviselőt, a végrehajtó közegeket felelősségre vonhatják. Könnyű belátni, hogy az önkormányzat sulypontja végelemzésben a határyos ellenőrzésen sarkal. Ennek egyik eszköze természetesen az autonóm tisztviselők felelőssége vonása; a másik hatályos eszköze kétségkívül a tisztviselők választási joga. Így tehát valóban senki sem tagadhatja, hogy az ellenőrzésnek, gyakorlatilag véve, egyik legbátrabb módja, eszköze a tisztviselők időnkénti választása, mert a mandátum lejártával az illető tisztviselő, ha esetleg rossz fát tett a tűzre, újból meg nem választják, többé rá nem bizzák a közhivatal kezelését, mely tehát mint egy bizalmi állás tűnik fel. Ime tehát a választási rendszer in abstracto csakugyan az önkormányzatnak, az alkotmányos szabadságnak, a népakaratnak egyik legszebb nyilvánulása, legdrágább collarárium. Igen ez így is van — de csak a papíron.

Most vegyük a mi törvényhatósági és községi önkormányzatunkat in concreto, amint van. A törvény rendelkezése szerint a vármegyei és községi önkormányzatot a törvényhatósági bizottság és a községi képviselőtestület gyakorolja és így ez választási tisztviselőit is. Már ebben a bizottság összeállításában sincs keresztül vite a választási elv, amennyiben ennek a törvényhatósági bizottságnak, illetőleg községi képviselőtestületnek csak fele részét választják, a másik fele részét pedig a virilisták, a legtöbb adót fizetők képezik. Ime tehát a választó polgárok akarata ezekben az önkormányzati testületekben még elvileg is csak fele részben érvényesül, mert a másik fele rész a vármegyei és községi vagyoni érdek képviselőitől esik. Ez az autonóm testület választja aztán a vármegyei és községi tisztviselőket.

Ha elfogulat szemüvegen keresztül vizsgáljuk a mi törvényhatósági és községi autonómiánkat, rögtön beláthatjuk, hogy ennek az egész önkormányzatnak talán ezen egyetlen oldala rossz, káros, hasznavehetetlen és éppen ez a tisztviselőválasztási rendszer. Ebből ered a közigazgatási bajoknak tulnyomó része, az egész közigazgatási organizmusban ez a rész követel sürögősvitát. És éppen ezen a bajon nem lehet más-ként segíteni, mint ha az eddigi, károsnak bizonyult és immár valóban tarthatatlan választási rendszer helyébe a miniszteri kinevezési rendszert léptetjük. Semmi egyébbel javítani a helyzeten nem lehet. Az a municipálista, ki a választási rendszert fentartandó, a választások tisztaságát, önzetlenségét hangsúlyozza és ebben az irányban kíván törvényhozási intézkedéseket és ezektől vár gyökeres javulást, egyszerűen téved.

De halomra dőlnek azok az álokoskodások is mind, a melyeket a municipálisták a kinevezési rendszer ellen épen a helyi érdekek szempontjából felhoznak. Eltekintve attól, hogy az autonóm tisztviselő munkakörének legnagyobb részét már eddig is az állami funkciók, állami feladatok képezik, a melyek mindenkor és mindenütt egységesen intézettek el az egész országban, azt a cse-

*) Az e címen legutóbb megjelent Politikai Hetiszemle új folyóiratból vesszük át a cikkismertetést, mely cikkből kiténik, hogy az új folyóirat mely komoly tanulmánnyal van szerkesztve, mely csakugyan hazagot tilt be a magyar hírlapirodalomban.

kély közigazgatási feladatot is, a mely a helyi érdekű ügyek elintézésére vonatkozik, majdnem mindenütt azonos szokások és módok szerint kezelik.

Sőt az állami tisztviselő hivatala állandó levén és a dolog természeténél fogva a miniszter áthelyezi, disponibilis jogának gyakorlása útján, az illető állami közigazgatási tisztviselő az ország elhagyott vidékeinek fellendítése érdekében, hol eddig a helyi szűk látókör, a megszokott rosszhoz való ragaszkodás akadályozta a fejlődést, a legnagyobb mértékben érvényesítheti. Legnagyobb előnye pedig a kinevezett állami tisztviselőnek épen abban áll, hogy az állami tisztviselőt nem köti a helyi, többnyire magánérdekek istápolása, mert neki egyetlen irauytűje csak a közérdek lehet. De a mellett nemcsak a miniszternek, a kormánynak lesz felelős, hanem felelős marad a törvényhatósági bizottságnak, illetőleg a községi képviselőtestületnek is, mely bármikor felelősségre vonhatja, fegyelmi vizsgálatot kérhet ellene és ennek során a miniszter rövides uton elbocsáthatja, áthelyezheti azt a tisztviselőt és helyébe alkalmasabbat küldhet. Ezen kívül a miniszter minden egyes tisztviselővel szemben, kinevezésének ténye által, felelősséget vállal, míg a mai választott tisztviselőt többnyire láthatatlan és minden felelősség nélküli tényezőkké ültetik egyes vidékek élére. Ime tehát az autonomia, az önkormányzat legbátrabb eszköze az ellenőrzés, a végrehajtó közegekkel szemben sokkal hatályosabban érvényesíthető és valóban a mi jelenlegi viszonyaink mellett az igazi autonómiát fentartani és biztosítani immár csak a kinevezési rendszer mellett lehet. Az alkotmányos szabadságnak egyetlen feltétele a felelősség, mely a mostani közigazgatási szervezetben teljesen lehetlenné van téve. Ezt a tisztviselői felelősséget meghatározni és gyakorolhatóvá tenni kötelessége minden jó hazafinak, ki a közsabadság barátja és előmozdítója.

NYILTTÉR. *)

Nyílt levél a fogszivarka feltalálójához!

Tekintetes Paul László aljegyző urnak

Szántován.

Az emberi test szervezését megtámadó betegségek állítólag legfájdalmasabbja a reomathicus fájdalom, de ki még fogfájásban nem szenvedett, az a fájdalom fájdalomát még nem ismeri, mert ez a többihez mérten méltán pokolbeli kínok nevezhető. Ki annak enyhítésére vagy megszüntetésére irt, vagy gyógyszerrel talál fel, méltán nevezhető a szenvedő emberiség megváltójának.

Tisztelettel alulírott is pokoli kínokat szenvedtem fogfájásban, míg a „Báeska” című lapban olvasván tekintetesség által feltalált fogszivarkákról, melyből egyet helybeli plébános urunk szíveségből használtam, a hatás bámulatos volt, fájdalomaim majdnem rögtön megszűntek és mintegy újjá születve, teljes egészségemnek éreztem magamat.

A midőn kedves kötelességemnek fogom tartani ezen nevezetes fogszivarkákat szenvedő ismerőseim, rokonaim, de általán minden szenvedő embertársamnak a legmelegebben ajánlani. Kívánom, hogy tekintetességgedet a Mindenható Isten a szenvedő emberiség javára Mathusalemi korrall ajándékozza meg.

Fogadjja tekintetességged legmélyebb tiszteletem kifejezését, melyek után maradtam

Csataalja, 1894. évi szeptember hó 3-án

Tekintetes aljegyző urnak

kész szolgálja:

de Tarczal Nep. János, Berger Illés, csataaljai kereskedő.

Nyílt levél a közsvény gyógymód feltalálójához.

Tekintetes Paul László aljegyző urnak

Szántován.

Hogy hálás köszönetemet részben is leróhassam, ezen utat választám, hogy Tekintetességged találmányának igen megérdemelt jó hírnevét emelni segítsem.

Közsvény gyógymódjának hire hozzám is eljutott, és én, ki ebben oly kínosan szenvedtem, mintegy isteni sugallattal vezérelve felkerestem Önt s a gyógymódnak magamat alávettem.

Ha csodára el is lettem volna készültve, azt hinni még sem mertem volna, hogy vendégszerető házában vett fürdőnek egyetlen-egyszeri és csak félórás tartó használata után fiatal, új, tiszta és egészséges életemet nyerjek.

Ezen csodában részesültem tehát és az elért kitértő eredményt nemcsak a csodaszemben, hanem a kitértő szolgálattal és masszágéban találok, melynek egyszeri használata után kitértően aludtam és Szántova községét mint egészséges ember hagytam el.

Köszönet Önek ezért, kit én az emberiség jótévőjének tekintek és Istenemmel a szenvedő emberiség javára hosszú életet kérek.

Madarason, 1894. szeptember hó 9-én.

Balázs József,

tanító.

*) Az e rovatban közöltéért nem vállal felelősséget a szerk.

Naptár.

Szeptember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
25 Kedd	Kleofás	Kleofás	13 Kornél
26 Szer.	Cyprián	Cyprián	14 + felmag.
27 Csüt.	Kozm. s Dem.	Kom. Dem.	15 Nicetas
28 Pént.	Vencel kir.	Vencel k.	16 Euphem

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ.

köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN ANDOR.

HIRDETÉSEK.

7157. sz. kig. 1894.

PÁLYÁZAT.

Bács-Bodrogh vármegye Járek községében megüritült irnok-végrehajtói állásra 400 frt évi javadalmazás mellett pályázatot nyitok.

Felhívom a pályázni kívánókat, miszerint szabályszerűen eddigi szolgálataikat és nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket folyó évi október hó 15-ig hozzám nyújtsák be.

Ujvidék, 1894. szeptember 18-án.

Mezey Imre,
szolgabíró.

1171. szám.

kig. 1894.

Pályázati hirdetmény.

O-Palánka községben felállítandó kisedővodához rendszeresített egy kisedővodónői állásra pályázat nyitattik. Az óvónő fizetése szabad lakáson kívül 300 frt és 20 frt fűtési átalány.

Választási határnapul **folyó évi október hó 14-ének délelőtti 9 órája** tüzetik ki, s miután a községi lakosság nagyobb része szerbajku, megkívántatik a pályázóktól a szerb nyelv teljes bírása.

Pályázni óhajtok felhívatom, miszerint szabályszerűen felszerelt folyamodványait f. évi október hó 13-ik napjáig alulírott elüljáróságához betejresszék. Kelt O-Palánkán (Bács-Bodrogh megye), 1894. évi augusztus hó 31-en.

Szésits Mladen, jegyző. 3-3
Grsits Andria, bír. 3-3

6836. sz. kig. 1894.

Pályázat.

Bukin községben rendszeresített és évi 400 forint készpénz fizetéssel javadalmazott községi végrehajtói állásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom pályázókat, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványait **folyó évi október hó 20-ik napjáig** hozzám benyújtsák.

Német-Palánkán, 1894. évi szeptember hó 18-án.

Főszolgabíró szabadságon:

Veszelinovits,
szolgabíró.

3-1

7909. szám.

kig. 1894.

Pályázat.

Ada községében elbocsájtás folytán üresedésbe jött 400 frt évi fizetés és 100 frt lórtartási átalánnyal javadalmazott rendőrvetetői állásra pályázat nyitattik.

Felhívom a pályázni szándékozókat, hogy felszerelt folyamodványait Ada község elüljáróságánál **f. évi szeptember hó 28-ig** adják be. Zenta, 1894. évi szeptember hó 8-án.

Matkovits Lajos,

főszolgabíró.

2-2

Házeladás.

Egy új, szilárd anyagból, két kat. holdnál nagyobb kertben épült kényelmes urilak, mely 7 szoba, 2 kamra, konyha, külön álló mosókonyha, pince, 30 drb szarvasmarhára és két pár lóra való istálló, kukorica-szárító, felszer és disznóólból áll s melyhez még két kat. holdnál nagyobb kiterjedésű és legjobb minőségű **szántó föld tartozik.**

Vajszkán (Bács-Bodrogh megye) **szabad kézből eladó.** Bővebbet **dr. SMIALOVSKY VALÉRNAL** Budapesten, V., Alkotmány u. 24. szám. 2-2

4160. szám.
kig. 1894.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye zombori járásába kebeleztet Ó-Szivac községében elhalalozás folytán megüresedett és 366 frt évi fizetéssel javadalmazott és esetleg a még megüritendő és 300 frt évi fizetéssel javadalmazott községi irnoki állásokra ezennel pályázat nyitattik.

Felhívom az ezen állásokat elnyerni óhajtok, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványait alulírt főszolgabíróhoz **folyó évi október hó 1-ig** annál is inkább nyújtsák be, mert az azon tul érkezéket figyelembe venni nem fogom.

Zombor, 1894. évi szeptember hó 6-án.

Poppovics Dusán,
főszolgabíró.

3-3

BITTERMANN NÁNDOR
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI INTÉZETE
ZOMBORBAN
A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

Közsegi nyomtatványokból nagy raktár.

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.
Könyvkötőmunkák elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.
Községeknek fél éven át hitel.

A „BÁCSKA” kiadóhivatala.

Telefon szám: 18.

Itt megrendelhetők:
Váltók.
Gyászlapok.
Számok.
Névjegyek.
Eljegyzési és esketési kártyák.
Sima- és dombornyomatu monogrammok.

Itt megrendelhetők:
Hírlapok.
Művek.
Naptárak.
Táblázatok.
Falragaszok.
Körlevelek.
Ténevigalmi meghívók.
Táncrendek.
Étlapok.

4801. szám.
kig. 1894.

Pályázat.

Ó-Becse községben elhalálozás folytán üresedésbe jött gyepmesteri állásra ezennel pályázat hirdtetik.

Ezen, évi 260 frt fizetés és egyéb mellék-jövedellel összekötött állásra kellőleg felszerelt folyamodványok folyó évi október hó 2-áig alulírott elüljárósnál — ahol egyéb feltételeket is meg lehet tudni — annál is inkább beadandók, mivel a később beérkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Ó-Becsen, 1894. évi szeptember hó 20-án.

Popovits Szimó, Gönczy János.
jegyző. 2—1 bíró.

Eladó facsemeték.

A katymári uradalomban ez év telén a következő fajú csemeték kerülnek eladásra:

1500 drb juhar, 3—2
800 drb tölgy,
200 drb vadgesztenye.

Mindannyi egészséges 6—8 éves csemete, átültetésre alkalmas. Árak rendkívül jutányos. Tudakozódhatni **Derraderits** uradalmi kulesárnál **Katymár** Bács m.

Keil Alajos-féle

Padlózat-fénymáz
(Glasur)

legkifünőbb mázólszer pulva padló számára. 1 nagy palack ára 1 frt 35 kr.
1 kis palack ára 68 kr.

Arany-fénymáz
képeknek stb. beauranyozására.
Egy kis palack ára 20 kr.

Viaszk-kenőcs
legjobb és leggyegyszerűbb beeresztőlszer kenőény padló számára. Egy köcsög ára 60 kr.

Mindenkor kapható: 12—8

Heindlhofer Róbertnél Zomborban.

Fichtl Károly, gépész és mechanikus

ZOMBOR, Fehér hajó szálloda bérloje.

FUCH JÁNOS és TÁRSA Gérs, stýria-kerékpárok, HILLMAN, HERBERT és COOPER Coventry (Angolország) 20—16
premier-kerékpárok képviselője.

Valódi angol, francia és német **kerékpárok nagy raktára.**
Dús választék! Olcsó árak! Legkifünőbb minőség!

Ajálulja magát egyuttal mint szakmechanikus házi és szoba-telegráfok, távbeszélők (telefon), villámhárítók és hasonló mechanikai munkák végzésére.

Kerékpár- és varrógép-javításokat a legelőnyösebb és jutányosabb árakon eszközöl.

Arjegyzék kívánatra ingyen.

Lószőr ágybetétek.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy nálam mindig raktáron tartok valódi tiszta s csakis elsőrendű **lószőr ágybetéteket.**

Valódiságukért jótállok.

Egy kilo valódi fekete lószőr ára 1 frt 70 kr.
" " " " fehér " " " 1 frt 80 kr.
Vonószőr hegedűbe egy csomag — frt 20 kr.

Lószőr ágybetétek raktáron vannak a zombori iparosok árucarnokában is.

Kegyes pártfogásért esedezve, maradtam kiváló tisztelettel

ROTHBAUER ADOLF,
szitaszövő és lószőrfonó **Zomborban,**
felsőváros, malom utca 192. sz.

6—4

* Harisnyakötőde. *										
Téli és nyári harisnyák										
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 60%;">Fejelése . . . . .</td> <td style="width: 40%;">15 kr.</td> </tr> <tr> <td>Pamuttal . . . . .</td> <td>30—35 kr.</td> </tr> <tr> <td>Egész harisnya . . . . .</td> <td>30 kr.</td> </tr> <tr> <td>Pamuttal . . . . .</td> <td>60—80 kr., 1 frt,</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">minden színű pamutból</td> </tr> </table>	Fejelése	15 kr.	Pamuttal	30—35 kr.	Egész harisnya	30 kr.	Pamuttal	60—80 kr., 1 frt,	minden színű pamutból	
Fejelése	15 kr.									
Pamuttal	30—35 kr.									
Egész harisnya	30 kr.									
Pamuttal	60—80 kr., 1 frt,									
minden színű pamutból										
Engel Mórnaál										
15—2 Zombor, fúteca.										
* Harisnyakötőde. *										

Egy finom hintó eladó.

Bővebbet **Toth Ernő** fűszerüzletében Zomborban.

Eladó kerékpár.

Egy új, teljesen jó karban levő felszerelt **Safety gép** igen olcsón eladó.

Bővebbet megtudhatni Pilaszánovits jegyzőnél **Borsódon** u. p. Bikity. 3—1

1959. szám.
kig.

Pályázati hirdetmény.

Bácsföldvár községében üresedésben levő rendőrzvetői állásra pályázat hirdtetik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket e hó 30-ig adják be.

Az állás utólagos havi részletekben fizetendő 300 frt évi fizetéssel van javadalmazva.

Bácsföldvár, 1894. szeptember 19-én.

Lovász István, Sirovicza Márton,
jegyző. 2—1 bíró.

Müller János

toronyóra készítő

Ó-BECSEN.

Készít új toronyórákat **templomok, kastélyok**; valamint órákat **vasut, laktanya** és **magánépületek** homlokzatára; 1-től 8 és több mutatószámlap hajtására, kívánatra **transparent világító üvegszámlapokat** stb. több évi jótállással.

Hivatkozással és támaszkodva közel 50 év óta még az atyám által alapított és munkagépekkel berendezett telepemre és az általam az alföld és Szerbiába jóval több mint 100 darab készített új toronyóra, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy e téren a fokozott és legmesszebb menő igényeknek megfelelhettek.

Kész toronyórák telepem raktáron, azonkívül a bpesti kereskedelmi muzeumban mintáim. Számtalan bizonyítvány és elismerő okmány. — Szíves megkeresésekre személyesen vagy levélbéli válasza.

Uj toronyórákat készítettünk: *Ujrédek, Zimony, Páncsova, Fehértemplom, Nagy-Becskereken* az összes toronyórákat, azonkívül *Szeged, Temesvár, Sabac*, stb. stb. 5—3

4929. sz.
k. n. 1894.

Árlejtési hirdetmény.

A zombori kir. ügyészség a felügyelete alatt álló zombori kir. törvényszéki fogházban, ugy az apatini, kulai és hódásági kir. járásbírószági fogházakban elhelyezett letartóztatottak 1895. évi élelmezésének együttes biztosítására **f. évi október hó 30-ik napján d. e. 9 órakor** hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött árlejtést tart.

Bánatpénz 1000 frt.
Kiküáltási ár egy főtt étadagra 10 kr., 56 deka-gramm kenyérré 5 kr.; együtt 15 kr.
Az árlejtési feltételek a hivatalos órák alatt a zombori kir. ügyészségnél megtekinthetők.

Felhivatnak vállalkozni óbajtók, miszerint szabályszerűen felszerelt bélyegzettel s bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat az árlejtési határidőig a zombori kir. ügyészségnél nyujtsák be, illetve a szóbeli árlejtésnél személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg.

Zomborban, a kir. ügyészségnél, 1894. évi szeptember hó 18-án.

Dr. Kardos Kálmán,
kir. ügyész.

3—1

Árverési hirdetmény.

A Ferenc-csatorna zombori kikötőjében egy fúrdőház tarthatási jogára 1895. évi május hó 1-től kezdődő 6 évi bértartamra ezennel zárt ajánlati verseny hirdtetik.

Az írásbeli ajánlatok az ígert bérösszeg 10%-ának, mint bánatpénznek melléklésével alulirt ferencsatornai gazdaszati osztályhoz Uj-Verbáson **folyó évi október hó 15-ig** adandók be.

Később érkező ajánlatok nem vétetnek figyelembe. A szerződési feltételek alulirt gazdaszati osztálynál bármikor betekinthezők, avagy ebbeli megkeresésre szívesen megküldetnek. 3—3

Uj-Verbász, 1894. szeptember hóban.

A Ferenc-csatorna gazdaszati osztálya.

ELI
Egész évi
Fél évre
Negyed évre

A lap s
illető ki
szerkesztő
a lapulaj

Egyes szám

Uj va
magya

Szakava
a jövő építé
és vidéki vár
vasuti összek
állam gazdas
sebb módon
gere a legvit
főváros forg
kívül ép oly
gyar vidéki
dításáról és

Ily értel
terelnők ujab
városoknak a
adatuk van, h
kultura vidék
egyuttal egy
és gazdasági

A magy
dítása érdek
nem pártkér
doskodás oly
állami érdek
hogy e kéré
lamentni párt
állami beava
a budgetből,
összeségéből,
térén a tart
rosok tartós
illető vidék k
zati testület
nagy magy
működése.

Korábbi
kizárólag arr
városok legje
kielégítésével
melyik bécsi
gasabb nyere
szánta magá
Ermélfogva n
fontossággal
függés e k
vég vettetet
Magyarorszá
ragadta meg

A „